1 ДӘРІС

«Қазақстан тарихы» курсының мақсаты мен міндеттері

Кіріспе дәріс

Тарихи таным • тарихнама • деректер • тарихи сана

Оқытушы: _____

Тақырыптың өзектілігі

Қазақстан тарихы — қоғамның тарихи жадын қалыптастыратын маңызды білім саласы.

1. Ұлттық тарих пен мәдени құндылықтарды қайта зерделеу
2. Өткен, қазіргі және болашақ арасындағы сабақтастықты түсіну
3. Тарихи сана мен отансүйгіштік ұстанымды дамыту

Негізгі ұғымдар

Т

Тарихнама

Тарихты зерттеу мен жазудың қалыптасқан ғылыми бағыты.

Д

Деректер

Өткенді тануға мүмкіндік беретін тарихи айғақтар мен материалдар.

Т

Тарихи таным

Өткен құбылыстарды ғылыми әдістер арқылы түсіндіру үдерісі.

О

Отандық тарих

Қазақстан аумағы мен халқының тарихи дамуын зерттейтін бағыт.

Тарихи танымның ғылыми негізі

1 **ДЕРЕК**
ақпаратты анықтау

2 **САЛЫСТЫРУ**
контексті тексеру

3 **ТАЛДАУ**
себеп-салдарды ашу

4 **ҚОРЫТЫНДЫ**
ғылыми түсінік

Ғылыми ұстаным

Тарихи деректі біржақты қабылдамай, оның авторын, уақытын, контекстін және мазмұнын талдау.

Негізгі өлшем: шындық пен ақиқатқа жүгіну.

Курстың мақсаты мен міндеттері

Мақсат

Қазақстан аумағындағы ежелгі дәуірден қазіргі кезеңге дейінгі тарихи үдерістердің заңдылықтары, сабақтастығы және тарихи-өркениеттік дамуы туралы ғылыми түсінік қалыптастыру.

4 негізгі міндет

1. Тарихи танымның ғылыми негізін қалыптастыру
2. Тарихи, саяси, әлеуметтік және мәдени факторларды талдау
3. Тарихқа дейінгі адамдар мәдениеті мен тіршілігін сипаттау
4. Өзекті тарихи-саяси және әлеуметтік үдерістерді зерделеу

Қазақстан тарихын кезеңдеу

Кезеңдеу тарихи процестердің ішкі логикасын және ұлттық мемлекеттіліктің эволюциясын түсіндіруге мүмкіндік береді.

1 ЕЖЕЛГІ ДӘУІР

2 ОРТА ҒАСЫР

3 ЖАҢА КЕЗЕҢ

4 ҚАЗІРГІ КЕЗЕҢ

Ғылыми мәні

Ұлттық тарихты әлемдік өркениет тарихымен сабақтастыру.

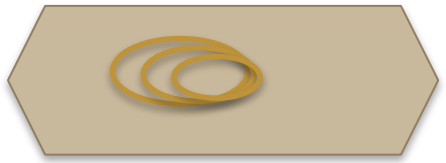

Археологиялық дерек

Тарихнамадағы бетбұрыстар

Кеңестік кезең

1. Зерттеу КСРО мүддесі мен таптық идеология шеңберінде жүргізілді.
2. Көшпелі өркениеттің әлемдік тарихтағы рөлі жете бағаланбады.
3. Қазақ қоғамының тарихи ой-сабақтастығы жасанды түрде бұзылды.

Тәуелсіздік кезеңі

1. Ұлттық тарих пен мәдени мұраны қайта зерделеу мүмкіндігі артты.
2. Тарих ғылымындағы «ақтаңдақтарды» қайта қарау күшейді.
3. Тарихи сабақтастық жаңа ғылыми тұрғыдан қарастырыла бастады.

НЕГІЗГІ ИДЕЯ

Тарих: қоғамдық жады және ақиқат

«Тарих — халықтың зердесі»

Өткенді өзгерту мүмкін емес. Оны қайшылықтары мен күрделі беттерін қоса, ғылыми тұрғыдан тұтас қабылдау қажет.

Ғылыми тарихтың өлшемі — шындық пен ақиқатқа жүгіну.

Курстың практикалық маңызы

1

ДҮНИЕТАНЫМ

Қоғам дамуы туралы ғылыми түсінік қалыптастыру

2

МӘДЕНИЕТ

Құндылықтар мен дәстүрлерді игеру

3

САБАҚТАСТЫҚ

Өткен мен қазіргі арасындағы байланысты түсіну

4

АЗАМАТТЫҚ ҰСТАНЫМ

Тарихи сана мен отансүйгіштікке негіз қалыптастыру

САЛЫСТЫРУ

Тарихты зерттеудегі екі ұстаным

ӨЛШЕМ	БІРЖАҚТЫ ТҮСІНДІРУ	ҒЫЛЫМИ ҰСТАНЫМ
Дерек	**Іріктеп қабылдау**	**Контекстімен талдау**
Бағалау	Идеологияға тәуелді	Дәлел мен салыстыруға сүйену
Мұра	Жекелеген кезеңдерді елемеу	Сабақтастықты толық қарастыру
Нәтиже	Бұрмалану қаупі	Нақтырақ тарихи түсінік

Бақылау сұрақтары

1. Қазақстан тарихы курсының негізгі мақсаты қандай?
2. Тарихи танымда деректердің рөлі қандай?
3. Қазақстан тарихын кезеңдеудің ғылыми маңызы неде?
4. Кеңестік кезеңдегі тарихнаманың негізгі ерекшеліктері қандай?
5. Тарихи сана мен ұлттық бірегейліктің байланысын қалай түсіндіресіз?

Пайдаланылған әдебиеттер

Қазақстан тарихы (Қазақ елі). 1-кітап. Алматы: Қазақ университеті, 2016.

Қазақстан тарихы. Көне заманнан бүгінге дейін. Бес томдық. Т. 1. Алматы: Атамұра, 1996.

Таймагамбетов Ж.К., Байгунаков Д.С. Қазақстанның тас дәуірі. Алматы: Қазақ университеті, 2008.

История древнего Казахстана / Под ред. К.М. Байпакова. Алматы: Рауан, 1996.

Исмагулов О., Исмагулова А. Происхождение казахского народа. Алматы, 2017.

Харари Ю.Н. Sapiens. Адамзаттың қысқаша тарихы. Алматы, 2018.

Кром М.М. Тарихи антропология. Алматы, 2020.

Қазақстан тарихы: Лекциялар курсы. Алматы: Нұрпресс, 2011.